Landgoedwandeling Den Berg, De Horte, Mataram en Den Aalshorst

Auteur: Marycke Naber

Rondwandeling vanaf station Dalfsen
Een afwisselende wandeling over landgoed Den Berg met een statige havezate, De Horte met een mooie tuin, Mataram en het dorp Hoonhorst met horeca. Tot slot Den Aalshorst met een landhuis, grand canal en Engels Werk en via de statige oprijlaan van De Berg terug naar het station.

Routebeschrijving

Start: Station Dalfsen. Afstand 16,5 km, bushaltes na 3, 10 en 11 km

NB Raadpleeg de openingstijden van de horeca en de dienstregeling van de bus.

- Ga vanaf de uitgang van het station RA over het fietspad, aan het eind RA, na de spoorwegovergang LA, Millingersteeg.

- Ga het 1e pad RA en meteen weer RA over het bospad langs een rivierduin van de Vecht. Landgoed Den Berg is daarnaar genoemd.

- Valk voor de bocht naar links gaat een paadje naar rechts naar een vennetje. Pad van links negeren, ga even later het 1e pad schuin RA.

- Ga bij de boerderij LA over het karrenspoor, volg de weg naar rechts. Steek de weg over en ga LA over het onverharde pad langs de slotgracht en huis Den Berg.

De oudste vermelding van 'Huva Ten Berghe' dateert uit 1483. In 1703 kocht Willem Jan van Dedem de vervallen havezate Den Berg van Hendrik Van Coeverden. Aangezien hij het recht van havezate had gekocht, kon hij in de Ridderschap van Overijssel worden opgenomen. Samen met zijn vrouw Gerbregt van Delen liet Willem Jan het huidige huis bouwen, dat in 1705 gereedkwam. Op de gevel en op de vazen van de toegangspoort zijn hun alliantiewapens te zien.

Na het overlijden van de kinderloze mr. Alexander Baron van Dedem in 1983 is Den Berg ondergebracht in de Van Dedem-Den Berg Stichting. In 1985 is het huis gerestaureerd. De bovenverdieping is bewoond en de benedenverdieping wordt incidenteel gebruikt voor kleine recepties en/of diners.

- Loop RD over de grindweg. Links van de witte afsluitboom staat een paneel met een tekst van de dochter van de eigenaars van Den Berg. Loop RD over de zandweg.

versiedatum: 09-08-2021

- Ga aan het eind van de slotgracht schuin RA, een smal pad. Ga het 1e pad RA, aan het eind RA over het brugje. Loop RD over de dubbele eikenlaan (Papenallee).

1. Ga bij het karrenspoor met fietspad LA, verderop een dubbele beukenlaan. Ga aan het eind RA, (Emmerweg), aan het eind daarvan LA over het fietspad langs bushalte Emmerweg.

- Steek de Zwarteweg over en loop RD. Ga vlak voor de 'vluchtheuvel' in de Poppenallee RA over de doodlopende weg, Voetsteeg.

- Ga het 1e fietspad LA. Loop RD over een stukje asfaltweg en het fietspad met halfverhard pad ernaast (Voetsteeg).

2. Ga na een rondje door een mooi natuurgebiedje bij picknickbanken aan het eind van de Koepelallee LA, Marshoekersteeg.

- Steek de voorrangsweg over en ga RD over het karrenspoor. Houd aan het eind daarvan rechts aan, ga bij de driesprong (wandelpaal W53) RA.

Dit is een zogenaamd rabattenbos. In de oude vochtige hooilanden om de paar meter greppels gegraven voor de ontwatering. De grond uit de greppels werd op wallen gegooid, waar men eikenboompjes plantte. Het eikenhakhout werd om de 15 jaar geoogst. Het diende als brandhout, werd gebruikt in ovens en er werden bezems van gemaakt. Ook werd het eikenschors (eek) gebruikt voor het looien van leer. Naar schatting is zo'n 70% van de eikenbossen in Overijssel met dit doel aangeplant. Zie ook het informatiebordje langs het pad.

- Sla aan het eind van het slingerpad schuin RA, bij de T-splitsing LA. Ga aan het eind RA over de asfaltweg, dan het 1e bospad LA, 'De Horte'.

- Ga na het brugje LA. Op het Oeverbankje van Petra Hekkenberg kun je je benen laten bungelen boven het water.

3. Ga aan het eind LA, langs de grenssteen Dalfsen-Zwolle, de afsluitboom en de grondwatermeter.

- Bij het witte ophaalbrugje aan je rechterhand kun je een kijkje nemen in de tuin van huize De Horte, met onder meer een sequoia of mammoetboom, bijenkasten en een druivenkas.

De Horte is voor het eerst vermeld in 1391, toen nog als boerderij. De kern van het huidige huis dateert van ongeveer 1760. In de tweede helft van de 19e eeuw kreeg het grotendeels de vorm die het nu heeft. Sinds de jaren '70 is het in gebruik als kantoor van Landschap Overijssel.

- Vervolg je weg en ga meteen na de haakse bocht bij 't Witte Huis RA, een halfverhard pad resp. zandpad.

't Witte Huis uit 1905 was oorspronkelijk de biljartkamer van De Horte. Het had toen een dakkapel met een luiklok. Als de heer des huizes iets nodig had kon hij hiermee een bediende uit het hoofdhuis oproepen.

- Ga aan het eind RA. Verderop rechts loopt een paadje naar een natuurakker (zie het informatiebordje).

- Sla vlak na de haakse bocht naar links RA naar de uitzichttoren over het gebied aan weerszijden van de Emmertochtsloot, waar runderen en ook regelmatig reeën grazen.

- Loop terug en ga RA, aan het eind van het pad RA, na het brugje LA over de halfverharde weg / karrenspoor.

Je bevindt je op landgoed Mataram. Vroeger stond hier havezate Dieze of Eze, die in de 14e eeuw was gebouwd. In 1800 werd het landgoed verkocht aan de heer J.M. van Rhijn, oud-resident van het hof te Mataram in Nederlands-Indië. Deze doopte het om in Mataram. Landgoed De Horte was ook in zijn bezit. Dit noemde hij Djokjakarta, maar deze naam is niet ingeburgerd.

Het roestige hek aan de rechterkant van het pad gaf toegang tot de bouwplaats van het oorspronkelijke landhuis. De gracht ligt er nog, maar het oude huis De Mataram is in 1901 afgebroken nadat het torentje was ingestort. Verderop is een nieuw huis gebouwd.

- Houd aan het eind links aan over het grindpad. Na de toegangspilaren met siervazen ga je RA, aan het eind van de beukenlaan langs de afsluitboom en RA, een zandweg.

4. Ga na de bocht naar rechts bij de in brons gegoten boomstronk met V2-raketten LA, een karrenspoor met fietspad (Klapvoortweg).

Tijdens de laatste maanden van de Tweede Wereldoorlog werden vanaf diverse lanceerplaatsen op landgoed Mataram en omgeving V2-raketten afgevuurd in de richting van Antwerpen. De raketten werden per trein afgeleverd op het voormalige station Vilsteren en vervolgens naar de lanceerplaatsen vervoerd.

- Ga bij de voorrangsweg RA over het graspad rechts van de weg. Steek aan het eind de weg over en ga RA over het fietspad. Je passeert de toegangspoort van landgoed Berkenhorst ofwel Den Hoonhorst.

In 1336 wordt hier een spieker bij een rivierduin (horst) genoemd. Het woord 'spijker' of 'spieker' is afgeleid van het Latijnse woord 'spica' voor voorraadschuur. Hier werden de opbrengsten van de landerijen opgeslagen. In 1446 werd het goed een onderdeel van landgoed Rechteren. Hendrik van Rechteren liet in 1626 een echt landhuis bouwen dat, inmiddels vervallen, in 1790 werd gesloopt. Het huidige huis dateert van midden 19e eeuw. Tegenwoordig is het landgoed in bezit van de familie Lubbers. Park en huis zijn niet opengesteld.

- Ga in het dorp Hoonhorst na huisnr. 3 LA door de molentuin van Molen Fakkert.

Deze is gebouwd in 1868, nadat de eerste molen door brand was verwoest. De molen heeft gefunctioneerd tot 1930, toen de stelling door een storm naar beneden viel. Begin 21e eeuw dreigde de molenstomp gesloopt te worden, maar door inspanning van de lokale bevolking is de molen gerestaureerd en maalt hij weer. In de tuin is nog meer informatie over het dorp en de molen te lezen.

- Ga bij de straat LA langs café-restaurant Kappers, daarna de 1e straat LA, Kerkstraat. Deze gaat buiten het dorp over in een zandweg / karrenspoor, Oude Vechtsteeg.

Deze 'koningsweg' loopt over een lange zandrug, ontstaan langs oude Vechtlopen. Rond 947 vormde deze al een verbindingsroute tussen de twee hoofdhoven van het vrouwenklooster te Essen bij Groningen: het Iert in Lenthe en Arcum bij Ommen.

- Ga bij de Y-splitsing (hierbij een informatiebord over de koningsweg) schuin RA langs de afsluitboom, een eikenlaan.

- Aan het eind van de zandweg ga je RA over de asfaltweg, de oprijlaan van Den Aalshorst met een aantal 18e en 19e-eeuwse boerderijen. De groen-rode luiken zijn afgeleid van het wapen van de familie Van Dedem.

Den Aalshorst wordt in 1394 voor het eerst vermeld. Tot 1644 was het een kleine boerderij. In dat jaar liet de Zwolse burgemeester mr. Jacobus Vriesen er een zogenaamde 'spieker' bouwen, waar de opbrengsten van de landerijen werden opgeslagen, maar die later ook als woonhuis werd gebruikt. In 1720 liet Jacobus' kleinzoon, Jacob Vriesen, deze vervangen door het huidige huis en werden ook de beide bouwhuizen ter weerszijden van het voorplein gebouwd. Het huis bleef in de familie tot het in 1807 werd verkocht.

Vanaf 1821 werd Den Aalshorst bewoond door het echtpaar Louis Rhijnvis Feith en Johanna Theodora van Dedem. Hij, een zoon van de bekende Zwolse dichter Rhijnvis Feith, was beeldend kunstenaar en lid van Provinciale Staten. Zij was een dochter van Godert Willem Baron van Dedem van Den Berg. Haar neef Godert Willem verwierf Den Aalshorst in 1878 en breidde het landgoed met enige honderden hectaren uit. In 1908 bracht hij, samen met zijn vrouw Eva Roelina Westra en hun kinderen, het landgoed onder in een familievennootschap, zodat het tot op heden onverdeeld is gebleven. De nu ruim 40 eigenaren gebruiken de buitenplaats als vakantiehuis.

- Ga tegenover het huis LA langs het water, de zogenaamde voorwaterallee. Ga aan het eind daarvan schuin RA door het klaphek, daarna RD.

- Je bevindt je in het eind 18e eeuw aangelegde Engelse Werk. Ga bij de driesprong RA, aan het eind RA, met de vijver aan je linkerhand.

- Houd na het vleermuizen-onderkomen aan je rechterhand links aan. Ga het 1e pad scherp LA, Greenbikeslaantje. Houd links aan naar het bankje op de top van de heuvel.

- Loop terug en houd links aan over het brugje, ga daarna bij de 2e kruising RA en volg het pad tot het eind. Ga RA door het hek of het klaphek en daarna RA over de asfaltweg.

5. Ga ca. 50 m na de Marswetering het 1e pad LA langs de afsluitboom ('Opengesteld'), bij Jan's bankje RA, meteen daarna LA, een smal pad.

- Ga aan het eind LA, een dubbele beukenlaan. Dit is de Bergerallee, de oude oprijlaan naar Huis Den Berg.

- Na de stuw in de Marswetering gaat de zandweg over in een karrenspoor. Ga ca. 50 m voor het eind daarvan (voor je zicht op Huis den Berg) RA, Oude Vechtsteeg.

- Ga het 1e smalle pad LA, op de T-splitsing RA, een smal pad, aan het eind daarvan LA over de klinkerweg (Millingersteeg), dan RA over het spoor en LA naar het station.

Praktische informatie

Vier landgoederen en landelijk gebied. 75 % onverhard

Eten en drinken

Grand Café Het Oude Station, Stationsweg 4, Dalfsen, 0529-434273, hetoudestation.nl
Café-restaurant Kappers, Kerkstraat 7, Hoonhorst, 0529-401281, kappers-horeca.nl.

Kijken

Molen van Fakkert, Kerkstraat 5, Hoonhorst, molenfakkerthoonhorst.nl. Bezichtiging: za 13.30-16.30 of op afspraak: 0529-401711 / 401555

Overnachten

B&B Het Klooster van Dalfsen, Oosterstraat 8, Dalfsen, 0529-850111, hetkloostervandalfsen.nl
B&B De Gernerhof, Goldkampstraat 3A, Dalfsen, 0529%u2013430039, degernerhof.nl
Groepsaccomodatie / B&B Zwaluwhof, Zwarteweg 7A, Dalfsen, 0529%u2013436875, zwaluwhof.nl

Openbaar vervoer

Station Dalfsen aan de Vechtdallijn Zwolle-Emmen (Arriva)
Bushaltes Dalfsen Emmerweg, Dalfsen Klapvoortweg en Hoonhorst Centrum, lijn 167 Dalfsen-Zwolle. Niet in het weekend!

Parkeren

Volop gratis parkeergelegenheid bij station Dalfsen
Parkeerplaatsen bij Den Berg en De Horte

Routebeschrijving, topografische kaart en GPS-track van deze wandeling vind je op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/landgoedwandeling-den-berg-de-horte-mataram-en-den-aalshorst/16536/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'De mooiste landgoedwandelingen Salland' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen van 10 tot 15 km over 28 landgoederen in het afwisselende Salland, van Ommen tot Diepenveen en de Sallandse Heuvelrug. Naast recente foto's van natuur en cultureel erfgoed bevat de wandelgids historische afbeeldingen van de meeste landhuizen. Tevens heeft Marycke per route bewoners ofwel beheerders van een landgoed geïnterviewd. De gids is te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.